

(suomenkielinen versio alkaen sivulta 6)

RP 41/2023 rd Regeringens proposition för statsbudgeten 2024 och Planen för de offentliga finanserna 2024–2027

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf tackar för möjligheten att avge sitt utlåtande om regeringens förslag till statsbudget för år 2024 och planen för de offentliga finanserna för åren 2024-2027. FSS representerar elever i grundskolans övre årskurser (åk 7-9) och studerande på andra stadiet samt folkhögskolor. Vårt utlåtande fokuserar därför på förändringar som berör vår målgrupp. Utlåtandet har delats upp i tre delar: den första delen fokuserar på budgeten för 2024, den andra delen på den offentliga ekonomins plan för åren 2024-2027 och den tredje delen är en sammanfattning av de viktigaste synpunkterna och kommentarerna i utlåtandet.

Regeringens förslag till statsbudget för år 2024

Utbildningens jämlikhet

FSS anser inte att regeringens budgetförslag för år 2024 skulle leda till ökad utbildningsjämlikhet, även om vissa budgetförslag är välkomna. Mindre men dock önskvärda satsningarna, som riktandet av 10 miljoner euro till att utveckla och införa ett tydligt och sömlöst stödsystem för övergångsfasutbildning; 4,7 miljoner euro till engagerat samarbete inom utbildningen; samt 8 miljoner euro för att stödja lärandet och stärka studiehandledningen inom yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen, är alla välkomna och efterlängttade reformer. Men i det stora hela försvagar regeringens budgetförslag för 2024 utbildningens jämlikhet: att frysa indexhöjningen av studiestödet, skära i allmänt bostadsstöd, nedskärningar i ungdomsarbete, nedskärningar i den fria bildningen samt besparingar i kommuners statsunderstöd kommer inte att förbättra utbildningsjämlikheten, utan snarare försämra de ekonomiska och sociala möjligheterna till utbildning, samt leda till att allt fler unga hamnar i utanförskap.

Höjning av utbildningsnivån

FSS anser att jämlika möjligheter till utbildning är starkt kopplat till höjandet av utbildningsnivån, eftersom tillgänglig utbildning för alla, oberoende ekonomisk eller social bakgrund, är av avgörande betydelse för att höja utbildningsnivån. Höjning av utbildningsnivån enligt det som eftersträvas i regeringsprogrammet är

osannolikt med den nuvarande politiken som kraftigt försämrar de ekonomiska förutsättningarna för utbildning.

Minskning av skillnader i inlärning - inklusive läs- och andra grundfärdigheter

FSS anser inte att inlärningsskillnaderna minskar enligt regeringens budgetförslag för 2024—särskilt inte de som beror på sociala och ekonomiska bakgrunder. Inlärningsresultaten är starkt kopplade till elevers och studerandes sociala bakgrunder, och regeringens förslag om att frysa indexjusteringarna av socialskyddet och skära i allmänt bostadsstöd kommer att öka antalet låginkomsttagare i Finland. Förbundet SOSTE Finlands social och hälsa rf ry har uppskattat att regeringens budgetförslag för 2024 kommer att öka antalet låginkomsttagare med cirka 40 000, varav 12 700 är barn. Med tanke på att barn och unga från låginkomsttagande familjer har sämre inlärningsresultat än andra barn, är det troligt att regeringens politik kommer att öka inlärningsskillnaderna snarare än att minska dem. Samtidigt kommer regeringens nedskärningar inom ungdomsarbetet att öka ungdomars marginalisering, avbrott i utbildningen och skolfrånvaron.

Naturligtvis mildras problemet av regeringens planerade öknings av finansiering för grundutbildningen, och regeringens mål är att förstärka grundutbildningen den kommande mandatperioden. FSS ser ökningen av finansiering av grundutbildning som ett positivt beslut som säkerligen kommer att förbättra skolornas resurser och därmed arbetsro och inlärningsresultat. Dock minskar regeringen samtidigt statsunderstödet till kommunerna, vilket troligen kommer att minska effekterna av denna riktning. FSS anser i stort att regeringens budgetförslag för 2024 kommer att ha en negativ inverkan på målet att minska inlärningsskillnaderna.

Åtgärder för att uppnå könsjämsliddhet

FSS anser inte att regeringens budgetförslag för 2024 kommer att ha någon större inverkan på främjandet av jämställdhet mellan könen i allmänhet - å andra sidan kommer regeringens besparingar, bland annat inom ungdomsarbetet leda till att allt fler ungdomar, särskilt pojkar, hamnar i utanförskap, avbryter sin utbildning och skolfrånvaron ökar—vilket kan ha en försämrande effekt på främjandet av jämställdhet mellan könen. Olika studier och enkäter, bland annat den nyaste versionen av enkäten *Hälsa i skolan* visar att skillnaderna mellan flickor och pojkar är stora och påverkar många områden, inklusive val av fortsatta studier och avbrott i andra stadiet.

Förbättring av stöd för inläring

FSS ser positivt på regeringens förslag att rikta 8 miljoner euro till stöd för inläring och stärkande av studiehandledningen inom yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen. Ytterligare finansiering för utbildningsanordnare kommer att ge utbildningsanordnare möjligheter att stödja bättre och mer omfattande studerande inom yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen—något som är önskvärt och efterlängtat av både studerande, lärare och utbildningsanordnare. Fördelarna med finansieringsriktningen beror ändå mycket på hur annan finansiering inom yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen ser ut, samt hur mycket finansiering som kommer att riktas under de kommande åren för dessa åtgärder.

Främjandet av välmående för elever och studerande

FSS är mycket bekymrad över effekterna av regeringens budgetförslag för 2024 på elever och studerandes välmående. Regeringens omfattande nedskärningar inom socialskyddet, som i hög grad försämrar studerandes försörjning, kan inte förväntas förbättra studerandes välmående. En av elevers och studerandes största källor av oro och stress handlar om den ekonomiska situationen. Regeringens nedskärningar i allmänt bostadsstöd (där hushåll med studerande svarar för 43 % av mottagarna) och frysning av indexjusteringen av studiestödet kommer att minska försörjningen för nästan alla studerande (FSS ser inte de planerade höjningarna av statens garantilån som en verklig förbättring av studerandes försörjning, utan som en ökad problematisk skuldsättning av studerande från statlig håll).

Många studerande har redan en ansträngd ekonomisk situation, även om många arbetar vid sidan av studierna. Studerande har fått betala ett högt pris för nedskärningarna i Sipilä-regeringen och för covid-19-pandemin. Speciellt covid-19-pandemin har lämnat efter sig sämre psykisk hälsa och framtidstro bland unga och studerande, vilket syns bland annat i *Tulevaisuusbarometri*-enkäten. Om regeringen således vill främja elever och studerandes välmående behöver man satsa på utbildning, utbildningsstöd och extra finansiering för stödtjänster i stället för nedskärningar.

Tillgänglighet till utbildning inom olika regioner

FSS ser inte att regeringens budgetförslag för 2024 kommer att ha en större inverkan på tillgängligheten till utbildning i olika regioner. FSS är dock oroad över att en besparing på en procentenhet statsunderstödens indexjustering för

kommunerna kan leda till dåliga beslut i de kommuner med en svag ekonomisk situation, vilket på lång sikt kan öka polariseringen av utbildning i olika regioner.

Främjande av övergången från yrkesutbildning till högskoleutbildning

FSS anser att de planerade nedskärningarna i studerandes försörjning och avskaffandet av vuxenutbildningsstödet som föreslås i regeringens budgetförslag för 2024 kommer att försvåra högskoleutbildningens attraktivitet, vilket i sin tur kommer att göra det svårare att uppnå regeringens mål att höja utbildningsnivån för finländska medborgare under denna regeringsperiod. På samma sätt kan nedskärningarna inom ungdomsarbetet leda till ökad marginalisering och skolavhopp, vilket ytterligare försvårar regeringens mål att främja övergången från yrkesutbildning till högskoleutbildning—avgörande för att öka ungas andel med högskoleutbildning till 50% under denna mandatperiod.

De fria bildningsarbetet

Lagen beskriver fria bildningsarbetet roll på följande sätt: "Det fria bildningsarbetet syftar till att utifrån principen om livslångt lärande anordna utbildning som stöder sammanhållningen och jämlikheten i samhället samt ett aktivt medborgarskap" och [...] "främja demokrati, pluralism, hållbar utveckling, kulturell mångfald och internationalism". Det fria bildningsarbetet har en extremt viktig roll i det finländska samhället på många sätt. Den har en stor roll i livslångt och kontinuerligt lärande, vilket är en viktig pelare för att höja utbildningsnivån. Därför är det beklagligt att regeringen riktar nedskärningar mot denna mycket viktiga samhälleliga institution.

De fria bildningsarbete har också en viktig roll som i övergången från andra till tredje stadiet, speciellt sedan förläningen av läroplikten i 2021, eftersom många folkhögskolor ordnar utbildningar som hjälper studerande att söka sig vidare till högskolorna. Nedskärningar i folkbildningen försvårar regeringens mål att höja utbildningsnivån för unga finländare enligt regeringsprogrammet.

Idrott (Mer motion i Finland)

FSS välkomnar regeringens riktade finansiering (20 miljoner euro) till programmet "Mer motion i Finland" i regeringens budgetförslag för 2024. Ungdomars otillräcklig motion är ett stort samhällsproblem, och att uppmuntra ungdomar att röra på sig kräver långsiktiga och målinriktade åtgärder. Det är bra att se att reformen genomförs tvärssektoriellt och långsiktigt, eftersom det säkerställer att reformen får större effekt. Det stöder också mycket väl andra mål i regeringsprogrammet som berör idrott, såsom planerna på att återinföra

gymnastik och hälsokunskap som ämnen i yrkesutbildningen och planerna på att öka mängden motion i gymnasieskolorna.

Planen för de offentliga finanserna 2024–2027

FSS är kritisk till regeringens plan för de offentliga finanserna för åren 2024-2027, men det finns också många bra reformer i den. De kommande årens nedskärningar i studerandes socialskydd, en årlig en procentenhets besparing på kommunernas statsunderstöd, olika nedskärningar inom UKM (ungdomsarbete, de fria bildningsarbete etc.) kan förväntas påverka negativt studerandes försörjning, välmående och möjligheter att studera. Detta kommer på sikt att försvåra för regeringen att nå olika mål enligt regeringsprogrammet, såsom höjningen av utbildningsnivån och främjandet av studerandes välmående.

En del av den riktade finansieringen, såsom stärkandet av grundutbildningen, den riktade finansieringen av förberedande undervisning, den extra finansieringen av Opistovuosi, stöd för inläring och studiehandledning inom yrkesutbildning och gymnasieutbildning inklusive förberedande utbildning för examen, ökningen av högskoleutbildningsplatser, finansiering av psykoterapiutbildning och höjningen av studiestöd för vårdnadshavare, är alla välkomna och starkt behövda åtgärder från regeringen. Även vissa av de planerade utvecklingsprojekten, såsom projekt "Sivistyshallinto 2030", reformen av finansieringsmodellerna för yrkesutbildning och gymnasieutbildning och det omfattande programmet för att förebygga ungas marginalisering, är alla projekt som behöver utredas och eventuellt främjas. Fördelarna med många av dessa projekt kan dock ifrågasättas, med tanke på att nedskärningarna på andra områden inom UKM kommer att påverka studerande negativt.

Regeringens avsikt att utreda en ny stödmodell för studerandes allmänna bostadsstöd (som skulle gynna gemensam boende och vara ett ekonomiskt attraktivt alternativ), samt en helhetsreform av studiestödet, anses av FSS vara i fel riktning. Studerandes försörjning behöver inte utredas som en separat grupp, utan som en del av en bredare socialförsäkringsreform. Därför behöver frågor om studerandes försörjning snarare utredas i den parlamentariska socialskyddskommittén. Eftersom studerande oftast inte är bara studerande, utan även vårdnadshavare, arbetande och så vidare, behöver socialskyddet ses som en enda helhet.

Sammanfattning av utlåtandet

Regeringens budgetförslag för 2024 är i sin helhet besvikelse för studerande, eftersom förslagen inkluderar många besparingar: nedskärningar i studerandes socialskydd, nedskärning på en procentenhet i indexjusteringarna för

kommunernas statsunderstöd, olika nedskärningar inom ministeriet för utbildning och kultur (ungdomsarbete, de fria bildningsarbete etc.) Alla dessa åtgärder kommer att påverka negativt studerandes försörjning, välmående och möjligheter att studera - samt minska effekten av de många små åtgärder som görs i budgeten. Planen för de offentliga finanserna för 2024-2027 följer ett likadant mönster, med en fyraårsperiod av nedskärningar på studerandes försörjning och utbildning—planen innehåller dock vissa bra utredningar som är värda att genomföra.

HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 ja Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024-2027

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 sekä julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2024-2027. FSS edustaa peruskoulun ylempien vuosiluokkien oppilaita (vuosiluokat 7-9), sekä toisen asteen ja kansanopistojen opiskelijoita; lausuntomme keskittyy siksi tarkastelemaan vaikutuksia omaan jäsenistöömme. Tämä lausunto on jaettu kolmeen osaan, joista ensimmäinen osa keskittyy vuoden 2024 talousarvioon, toinen osa vuosien 2024-2027 julkisen talouden suunnitelmaan ja kolmas osa on yhteenveto lausunnon tärkeimmistä huomiosta ja kommentteista.

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Koulutuksen tasa-arvo

FSS ei näe, että TAE 2024 johtaisi lisääntyneeseen koulutuksen tasa-arvon, vaikkakin osa budjettiehdotuksista ovat tervetulleita. Pienemmät ja toivotut uudistukset kuten 10 miljoonan euron kohdennus nivelvaiheen koulutuksen selkeään ja saumattoman oppimisen tuen järjestelmän kehittämiseen ja käyttöönottoon; 4,7 miljoonan euro kohdennus sitouttavaan koulutusyhteistyöhön; sekä 8 miljoonan euron kohdennus oppimisen tukemiseen ja opinto-ohjauksen vahvistamiseen ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa ovat kaikki tervetulleita ja pitkään kaivattuja uudistuksia. Mutta hallituksen TAE 2024 on isossa kuvassa heikentämässä koulutuksen tasa-arvoa: opintotuen indeksikorotusten jäädyttäminen, yleisen asumistuen leikkaukset, nuorisotyön leikkaukset ja vapaan sivistystyön leikkaukset sekä leikkaukset kuntien valtionosuuksien indeksikorotuksiin prosenttiyksiköllä

vuosittain eivät paranna koulutuksen tasa-arvoa, vaan päinvastoin heikentävät kouluttautumisen edellytyksiä ja johtavat useamman nuoren syrjäytymiseen.

Koulutustason nostaminen

FSS näkee, että koulutuksen tasa-arvo on vahvasti sidoksissa koulutustason nostamisen kanssa, sillä kaikille mahdollinen koulutus, taloudellisesta ja sosiaalisesta taustasta riippumatta, on avainasemassa koulutustason nostamisen kanssa. Koulutustason nosto hallitusohjelman toivotulle tasolle on epätodennäköistä hallituksen nykyiselle politiikalla, joka heikentää vahvasti kouluttautumisen taloudellisia edellytyksiä.

Oppimiserojen kaventaminen – ml. lukutaito ja muiden perustaitojen oppiminen

FSS ei näe, että oppimiserot kaventuisivat TAE 2024—varsinkin sosiaalisista taustoista johtuvat. Oppimistulokset ovat vahvasti kytköksissä oppilaiden ja opiskelijoiden sosiaalisten taustoihin, ja hallituksen esitykset sosiaaliturvan indeksijäädytyksistä, yleisen asumistuen leikkauksista tulee lisäämään pienituloisten määrää. Sosiaali- ja terveysalan asiantuntijajärjestö Soste ry on arvioinut, että TAE 2024 tulee lisäämään pienituloisten määrä noin 40 000, joista 12 700 olisi lapsia. Ottaen huomioon, että pienituloiset perheiden lasten oppimistulokset ovat heikommat kuin muiden perheiden, hallituksen politiikalla on mitä luultavammin oppimiseroja lisäävä vaikutus, eikä suinkaan kavenna kaventava. Samalla hallituksen leikkaukset nuorisotyöstä mahdollisesti lisäävät nuorten syrjäytymistä, koulutuksen keskeyttämistä ja koulupoissaoloja.

Ongelmaa lieventää toki hallituksen kaavailemat lisärahoitukset perusopetuksen, joiden tarkoitus on vahvistaa perusopetusta. FSS näkee tämän hyvänä päätöksenä, joka varmasti parantaa koulujen resursseja, parantaen näin työrauhaa ja oppimistuloksia. Mutta samalla hallitus on myös leikkaamassa kuntien valtionosuuksien indeksikorotuksia prosenttiyksiköllä vuosittain, mikä tulee mitä luultavimmin vaikuttamaan kuntien yleiseen rahoituksen koulutukselle. FSS näkee hallituksen TAE 2024 kokonaisuudessa vaikuttavan kielteisesti tavoitteeseen pienentää oppimiseroja.

Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen

FSS ei näe, että TAE 2024 olisi suurempaa vaikutusta yleisesti sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen—toisaalta hallituksen säästöt muun muassa nuorisotyöstä johtavat yhä useamman nuoren, varsinkin poikien, syrjäytymiseen, koulutuksen keskeyttämiseen ja koulupoissaolojen kasvuun, millä voi olla

heikentävä vaikutus sukupuolen väliseen tasa-arvon edistämisessä. Eri tutkimukset ja kyselyt osoittavat, kuten uusin Kouluterveyskysely, että erot tyttöjen ja poikien välillä ovat isot, mikä vaikuttaa moneen asiaan, muun muassa hakeutumiseen kolmannelle asteelle ja toisen asteen keskeyttämiseen.

Oppimisen tuen tehostaminen

FSS suhtautuu positiivisesti hallituksen TAE 2024 esitykseen kohdentaa 8 miljoonaa euroa oppimisen tukemiseen ja opinto-ohjauksen vahvistamiseen ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa. FSS uskoo, että lisärahoituksella pystytään lisäämään koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia tarjota parempaa ja laajempaa tukea opiskelijoille ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa, ja siksi uudistus on toivottava. Rahoituksen kohdentamisen hyödyt riippuvat silti paljon muun ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen rahoituksesta sekä siitä, paljonko rahoitusta kohdennetaan tulevinä vuosina oppimisen tukemiseen ja opinto-ohjauksen vahvistamiseen ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa.

Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen

FSS on hyvin huolestunut hallituksen TAE 2024 vaikutuksista oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin. Hallituksen isot leikkaukset sosiaaliturvaan, rokottaen isosisti opiskelijoiden toimeentuloa, ei voida olettaa parantavan opiskelijoiden hyvinvointia. Yksi opiskelijoiden suurin stressi ja huoli liittyy vahvasti opiskelun aikaiseen toimeentuloon. Hallituksen leikkaukset yleiseen asumistukeen (joista opiskelijoiden ruokakunnat vastaavat 43% tuen saajista) sekä opintotuen indeksijäädytykset tulevat vähentämään melkein kaikkien opiskelijoiden toimeentuloa (FSS ei näe suunnitellut korotukset opintolainan valtiontakaukseen todellisenä opiskelijoiden toimeentulon parannuksena, vaan opiskelijoiden velkaantumisenä).

Monen opiskelijan taloudellinen tilanne on jo tällä hetkellä tiukka, vaikka tekisi töitä opiskeluiden ohessa. Opiskelijat maksoivat kovan hinnan Sipilän hallituksen leikkauksista sekä koronapandemiasta. Varsinkin koronapandemia jätti jälkeensä nuorten ja opiskelijoiden heikentyneen mielenterveyden ja tulevaisuudenuskon, kuten *Tulevaisuusbarometri*-tutkimus osoittaa. Jos hallitus täten haluaa edistää oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia ja koulutuksen tasoa, niin tarvitaan lisärahoitusta, ei leikkauksia.

Koulutuksen alueellinen saavutettavuus

FSS ei näe, että hallituksen TAE 2024 olisi isompaa vaikutusta koulutuksen alueellisen saavutettavuuteen. FSS on silti huolissaan, että kuntien valtionosuuksien indeksikorotusten yhden prosenttiyksikön leikkaus voi johtaa huonoin päätöksiin heikossa taloudellisessa tilanteessa olevissa kunnissa, joka voi pitkälle tähtäimellä lisätä koulutuksen alueellista eriytymistä.

Ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen hakeutumisen edistäminen

FSS näkee, että hallituksen TAE 2024 suunnitellut leikkaukset opiskelijoiden toimeentuloon ja aikuiskoulutustuen lakkautus heikentää korkeakoulutuksen houkuttelevuutta, mikä osaltaan vaikeuttaa hallituksen tavoitetta nostaa suomalaisten koulutustasoa tämän hallituskauden aikana. Niin ikään leikkaukset nuorisotyöhön voivat johtaa lisääntyneeseen syrjäytymiseen ja koulupudokkuuteen, mikä osaltaan vaikeuttaa hallituksen tavoitetta edistää hakeutumista ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen.

Vapaa sivistystyö

Laki kuvaillee vapaan sivistystyön roolia seuraavasti: “Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta” ja [...] “edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista”. Vapaalla sivistystyöllä on siis tärkeä rooli suomalaisessa yhteiskunnassa monella tapaa. Sillä on iso rooli elinikäisessä ja jatkuvassa oppimisessa, joka on tärkeää pilari koulutustason nostossa. Täten on valitettavaa, että hallitus kohdistaa leikkauksia tähän todella tärkeeseen yhteiskunnallinen instituutio.

Vapaalla sivistystyöllä on myös iso rooli tänä päivänä toisen ja kolmannen asteen välisenä sillanrakentajana, varsinkin sen jälkeen kuin oppivelvollisuutta pidennettiin vuonna 2021, sillä moni kansanopisto järjestää koulutuksia, jotka auttavat opiskelijoita hakeutumaan korkeakouluihin. Leikkaus vapaaseen sivistystyöhön vaikeuttaa siten hallituksen tavoitetta nostaa suomalaisten nuorten koulutustasoa hallitusohjelman mukaan.

Liikunta (Suomi liikkeelle)

FSS pitää positiivisena hallituksen TAE 2024 kohdennukset (20 miljoona euroa) *Suomi liikkeelle* -ohjelmakokonaisuudelle. Nuorten liian vähäinen liikkuminen on iso yhteiskunnallinen ongelma, ja nuorten liikkumisen kannustaminen vaatii pitkäjänteistä ja määrätietoista toimia. On hienoa nähdä, että uudistus toteutetaan poikkihallinnollisesti ja monivuotisesti, sillä se varmistaa, että uudistuksella on isompi vaikutus. Tämä tukee myös hyvin muita hallitusohjelman kirjauksia liittyen liikuntaan, kuten suunnitelmat palauttaa terveystieto oppiaineena ammatilliseen koulutukseen sekä suunnitelmat lisätä liikunnan määrää lukioissa.

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024-2027

FSS suhtautuu kriittisesti hallituksen julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2024-2027, mutta joukossa on myös paljon hyvä uudistuksia. Tulevien vuosien leikkaukset opiskelijoiden sosiaaliturvaan, peruspalveluiden yhden prosenttiyksikön säästö ja erilaiset leikkaukset OKM:n hallinnonalalla (nuorisotyö, vapaa sivistystyö jne) tulevat vaikuttamaan kielteisesti opiskelijoiden toimeentuloon, hyvinvointiin ja mahdollisuuksin opiskella. Tämä tulee osaltaan vaikeuttamaan hallituksen pääsyä eri hallitusohjelman tavoitteisiin, kuten koulutustason nostoon ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Osa kohdennetusta rahoituksesta, kuten perusopetuksen vahvistaminen, kohdennettu rahoitus valmistavaan opetukseen, Opistovuosi-koulutuksen lisärahoitus, oppimisen tukea ja opinto-ohjausta ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa mukaan lukien tutkintoon valmentava koulutus (TUV), korkeakoulutuksen aloituspaikkojen lisäys, psykoterapiakoulutuksen rahoitus ja opintotuen huoltajakorotus ovat kaikki tervetulleita ja kipeästi tarvittavia toimia hallitukselta. Myös osa suunnitelluista kehittämishankkeista, kuten Sivistyshallinto 2030, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen rahoitusmalleja uudistetaan ja laaja-alainen toimenpideohjelma nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ovat kaikki hankkeita, joita kannattaa selvittää ja mahdollisesti viedä eteenpäin. Monien näiden hankkeiden hyöty voi silti olla kyseenalainen, ottaen huomioon, että leikkaukset muualla OKM:n hallinnonalalla tulevat vaikuttamaan kielteisesti opiskelijoille.

Hallituksen aikeet selvittää uutta tukimallia opiskelijoiden yleisen asumistuen rinnalle (joka suosisi yhteisasumista ja olisi taloudellisesti houkutteleva vaihtoehto), sekä on opintotuen kokonaisuudistus ovat FSS:n mielestä väärän suuntaiset. Opiskelijoiden toimeentuloa ei pitäisi selvittää erillisenä saarekkeena, vaan osana laajempaa sosiaaliturvauudistusta. Siksi opiskelijoiden toimeentuloa tulisia tarkastella mielummin parlamentaarisessa sosiaalturvakomiteassa. Koska opiskelijat eivät ole usein ainoastaa opiskelijoita, vaan monesti myös huoltajia,

työssäkäyviä ja niin edellen, sosiaaliturvaa tulisi siksi tarkastella yhtenä isona kokonaisuutena.

Yhteenveto lausunnosta

Hallituksen budjettiehdotus vuodelle 2024 on kokonaisuudessaan pettymys opiskelijoille, koska ehdotukset sisältävät monia säästötoimenpiteitä: opiskelijoiden sosiaaliturvan leikkauksia, leikkauksia kuntien valtionosuuksiin, erilaisia leikkauksia opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan (nuorisotyö, vapaa sivistystyö jne.). Kaikki nämä toimenpiteet vaikuttavat negatiivisesti opiskelijoiden toimeentuloon, hyvinvointiin ja mahdollisuuksiin opiskella—samalla ne vähentävät budjetissa tehtyjen monien pienten toimenpiteiden vaikutusta. Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024-2027 noudattaa samaa kaavaa, jossa tuleva nelivuotiskausi tarkoittaa leikkauksia opiskelijoiden toimeentuloon ja koulutukseen—vaikkakin julkisen talouden suunnitelman sisältää joitakin hyviä selvityksiä, jotka voivat olla toteuttamisen arvoisia.